

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

МАТЕРІАЛИ
II студентської наукової конференції

26 квітня 2018 року

Харків 2018

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКО-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ключовою домінантою стійкого розвитку і одночасно вищим пріоритетом в промисловій діяльності та підприємництві в сучасних умовах є концепція сталого розвитку та екологічного менеджменту. Сталий розвиток (збалансований розвиток) – це соціально-економічний розвиток, що здійснюється в гармонії з навколишнім природним середовищем і передбачає задоволення суспільних потреб без нанесення шкоди інтересам майбутніх поколінь. Вчені попереджають, якщо споживання природних ресурсів залишиться на поточному рівні, вже в 2030 році в світі почнеться криза. В умовах економічної рецесії кризові явища розпочнуться ще раніше.

У зв'язку з цим, ООН розробила програму захисту навколишнього середовища – ЮНЕП, згідно з якою, бізнес повинен розвиватися за принципом: робити більше, використовуючи менше ресурсів, мінімізуючи негативний вплив на природу. Офіційно таке рішення (Порядок денний на XXI століття) було прийнято в 1992 р в Ріо-де-Жанейро на саміті глав держав, присвяченому сталому розвитку людського суспільства і природи [1].

У 1992 році у Великобританії був прийнятий перший в світі стандарт в області систем екологічного менеджменту BS 7750, підготовлений і випущений Британським Інститутом Стандартизації. У 1993 році на уругвайському раунді переговорів, присвяченому Всесвітній торговельній угоді, було прийнято рішення про створення міжнародних стандартів і принципів функціонування систем екологічного менеджменту:

1. Екологічний імператив – пріоритет екологічних цілей.
2. Еколого-економічна збалансованість – розміщення і розвиток виробництва на будь-якій території з урахуванням її екологічної техномісткості [2].

Євроінтеграційні процеси в Україні ведуть також до підвищення екологічних норм і вимог до бізнесу. Багато підприємців вже переорієнтували свою діяльність в еко-сферу. Дотримання принципів екологічного менеджменту та запровадження їх в організації роботи підприємства має багато переваг [1]:

Економія енергії та ресурсів за рахунок більш ефективного управління ними, *зниження витрат, збільшення прибутку*. Правильно розроблена система екологічного менеджменту дозволяє ефективно знаходити можливості для зниження витрат – вона стимулює управлінські й технологічні інноваційні рішення, що знижують загальну собівартість продукції або підвищують її цінність. Ці покращення дозволяють компаніям більш продуктивно використовувати ресурси на вході: від сировини та енергії, до трудових ресурсів. Таким чином, компенсуються витрати на зменшення впливу на навколишнє середовище.

Збільшення оціночної вартості основних фондів підприємства.

Поліпшення системи управління підприємством.

Поліпшення умов фінансової захищеності компаній. Наприклад, страхові компанії починають вимагати більш детальну інформацію про забруднення навколишнього середовища.

Збільшення конкурентоспроможності. Забруднення навколишнього середовища часто є формою економічного марнотратства. Коли відходи і шкідливі речовини, що

утворюються в процесі виробництва, вироблення електроенергії, надання послуг, викидаються в навколишнє середовище у вигляді забруднень, це ознака того, що ресурси використовуються не повністю або неефективно. В цьому випадку організаціям доводиться докладати додаткових зусиль, які збільшують витрати, але не створюють доданої вартості для споживачів, наприклад зусилля з видалення забруднюючих речовин. Неефективність використання ресурсів в організації найбільш очевидна в разі неповної утилізації матеріалів і поганого управління технологічними процесами, що веде до зайвих відходів і складування матеріалів. Основними перевагами в конкурентній боротьбі, одержуваними підприємством при впровадженні системи екологічного менеджменту, є такі:

- економія матеріалів внаслідок більш повної обробки;
- заміщення, повторне використання компонентів продукції;
- збільшення виходу продукції;
- зменшення простоїв внаслідок більш ретельного моніторингу і технічного обслуговування;
- переробка відходів в комерційно значиму форму;
- зменшення енергоспоживання;
- зменшення витрат, пов'язаних з утилізацією відходів;
- поліпшення продукції в результаті змін в технологічному процесі;
- більш висока якість продукції;
- більш низька вартість продукції (наприклад, внаслідок заміщення матеріалів);
- зниження вартості упаковки.

Можливість залучення висококваліфікованої робочої сили, мотивація співробітників.

Впровадження системи екологічного менеджменту в організації часто призводить до поліпшення морального клімату в колективі і підвищення мотивації співробітників.

Можливість вийти на ринки "зелених" продуктів. З ростом обізнаності громадськості про екологічні проблеми, стає все більш очевидно, що довіра до екологічної діяльності організації починає відігравати значну роль в залученні покупців. Екологічний бізнес – це не тільки гуманне, але й прибуткове заняття. Сьогодні розвиваються цікаві й перспективні, на нашу думку, проекти в сфері еко-бізнесу [3]:

1. Виробництво пакувального паперу, просоченого травами і спеціями, який зберігає свіжість продуктів набагато довше. Йдеться про пакувальні еко-серветки типу Fenugreen Fresh Paper, що борються з проблемою швидкого псування продуктів. Серветки запобігають розмноженню цвілі, грибка і бактерій. Серветкові листи занурюють в розчин виключно природних антисептиків. Цей винахід належить американці Кавіті Шуклі, яка в сімнадцять років стала володаркою патенту, що приносить мільйонні доходи (адже постачальники фруктів та іншої їжі почали масово закуповувати даний товар). Такий винахід не тільки допомагає економити гроші постачальників, продовжувати «життя» продуктів, але і, дозволяє повністю замінити використання целофанових пакетів та поліпшити екосистему світу.

2. Благодійний проект: виробництво туалетного паперу, половина виручки від продажу якого витрачається на будівництво сучасних туалетів. Австралійсько-африканський проект даного типу за півроку існування встиг заробити понад мільйон доларів чистого прибутку, так як більшість споживачів надають перевагу саме цьому бренду, знаючи про його благородну мету. Оскільки захворюваність шлунково-кишковими та іншими інфекціями прямо залежить від антисанітарії вуличних туалетів, дана ідея призводить до загальної національної економії на ліках, а побічно сприяє здоровому способу життя.

3. Встановлення автоматів для очищення води. Ідея реалізована індійським брендом *Sarvajal*. Ініціативна група винайшла свою систему якісної і надійної системи очищення води з місцевих водойм (навіть морської води) і перетворення її в питну.

Встановити власний очисний автомат було б доречно і прибутково в багатьох провінційних містах, селищах, передмістях мегаполісів України, в яких не налагоджена доставка чистої води. Наприклад, в дачних кооперативах з колодязною водою, що містить надлишок вапна чи піску. Зауважимо, що в Індії багато місцевих підприємців встановили автомати в своїх магазинах і платять за оренду H₂O-автоматів.

4. Переробка відходів відразу після їх появи. Випускники Каліфорнійського університету спроектували непідключений до каналізації біотуалет, який за допомогою сонячної енергії перетворює відходи в водень і добриво (відразу після їх появи, що кардинально зменшує запахи і бактеріальний фон в повітрі). Добрива збираються в окремому резервуарі, з якого їх зручно вилучати і застосувати за призначенням.

Вітчизняним винахідникам можна почати хоча б з переробки даних відходів за допомогою електричної енергії, а потім вже приступити до генерування останньої за допомогою сонячних і вітрових установок.

5. Взуття і сумки в обмін на дизайн. Іспанська фірма *El Naturalista* поставила за мету виробляти взуття та аксесуари для бідних вуличних художників, які можуть, застосовуючи свій талант і техніку малювання, стати їхніми дизайнерами. Крім того, *El Naturalista* робить взуття та сумки виключно з природних матеріалів: рослинних фарб, перероблених і біорозчинних тканин. Вартість модельних сандалій починається з позначки 100 євро за пару, основними споживачами яких є іспанські та латиноамериканські хіпстери. Частина прибутку цієї фірми також направляється на благодійність, допомагаючи дітям Перу і Танзанії.

6. Пакувальні матеріали та контейнери на прокат – стартап-сервіс, який дає можливість обмінюватися бувшими у вжитку пакувальними матеріалами з позицій екологічної свідомості. Цей сервіс незамінний в процесі проведення ремонту, а також при переїздах.

Серед еко-проектів, які поступово стають все більш значущими, можна відзначити проект «Врятуй Дерево»: ініціативна група збирає в офісах міста макулатуру і віддає її на переробку.

Таким чином, серед еко-компаній існує стійка позитивна кореляція між високою екологічною ефективністю та прибутковістю і загальним благополуччям. Відзначається позитивна кореляція між урахуванням екологічних проблем і економічними досягненнями.

Список використаних джерел

1. Масленникова И.С. Экологический менеджмент: учеб. пос. / И.С. Масленникова, Л.М.Кузнецов, В.Н. Пшенин // Единое окно доступа к информационным ресурсам [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt /187/47187/ 23437?p_page=2
2. Экологический менеджмент // Сертиком [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.certicom.kiev.ua/ecomanagement.html>.
3. Бизнес-идеи для эко-стартапов: полезно, модно и прибыльно // Prostobiz.ua – путеводитель в мире бизнес-финансов [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.prostobiz.ua/biznes/biznes_start/stati/biznes_idei_dlya_eko_startapov_polezno_modno_i_pribylno